

Машевський В., Гапчак Т.Г.

Вінницький національний аграрний університет

Теоретичні підходи до класифікації логістичних систем

На сьогодні у вітчизняній та зарубіжній літературі досі немає чіткого визначення поняття логістична система, що є однією з причин різноманіття напрямлень і методологічних концепцій у сучасних наукових дослідженнях. Саме цим і викликана необхідність розкриття змісту цієї категорії на основі критичного аналізу теоретичних поглядів.

Нижче наведемо основні наукові підходи до тлумачення змісту поняття “логістична система”.

➤ *А. Родніков :*

- адаптивна система із зворотнім зв'язком, яка виконує ті або інші логістичні функції, що складається, як правило, із декількох підсистем та має розвинуті зв'язки із зовнішнім середовищем.

➤ *А. Семененко, В. Сергєєв :*

- логістичні системи – є великими та складними стохастичними системами, що проявляється в інтегральній взаємодії таких комплексних факторів і причинених відносин, як: наявність великої кількості елементів - ланок логістичних систем(логістичних посередників); складний характер взаємодії між ланками логістичних систем по матеріальним, фінансовим та інформаційним потокам; багатопрофільність (багатоасортиментність) матеріальних потоків; велика кількість та складність логістичних операцій та функцій, які виконуються підсистемами логістичної системи та ланками логістичної системи; важко реалізований, кількісний характер взаємозв'язків та критеріїв функціонування ланок логістичної системи; стохастичний характер більшості факторів та процесів, який ускладнює формування управління та процедур прийняття рішень; істотна роль суб'єктивних

факторів, обумовлених наявністю людини в ланках систем управління логістичних структур .

➤ *М. Чернишов :*

- системна організація потоків ресурсів та послуг інфраструктурного комплексу муніципалітету, які забезпечують найбільш повне задоволення потреб населення міста в інфраструктурному обслуговуванні з найменшими витратами.

Так одним із перших визначень логістичної системи є трактування, наведене в термінологічному словнику Роднікова А.Н. [1]. В даному визначенні автор показує істотні атрибути функціонування більшості соціально-економічних систем, а характер логістичних їм надається простим вказанням на специфіку діяльності, тобто виконання логістичних функцій та операцій. Загальний характер даного визначення не знижує його теоретичної цінності. Тут пропонуються базові ознаки логістичної системи як об'єкта управління за такими напрямками, як морфологія, організація та інтеграція системи.

Форма технічного аналізу змісту категорії "логістична система" запропонована Семененко А.І. та Сергєєвим В.І. [2, с.414]. В даній категорії видно чітку спрямованість на соціальний аспект управління та наявність фактору невизначеності в ньому. В даному визначенні також відсутня мета функціонування логістичної системи. Проте в даному визначенні акцентована увага на змісті об'єкта управління в логістичній системі – економічному потоку та показана його структура.

Нижче наведені існуючі ознаки класифікація логістичних систем. Так В. Сергєєв усі логістичні системи поділяє на дві великі групи – макро- та мікрологістичні системи [2; 14, с. 32].

За адміністративно територіальним поділом країни:

- районні логістичні системи
- міжрайонні логістичні системи
- міські логістичні системи
- регіональні логістичні системи

- обласні логістичні системи
- міжрегіональні логістичні системи
- республіканські логістичні системи
- міжреспубліканські логістичні системи

За об'єктно-функціональною ознакою:

- логістичні системи групи підприємств
- відомчі логістичні системи
- галузеві логістичні системи
- міжгалузеві та міжвідомчі логістичні системи
- торгові логістичні системи
- військові логістичні системи
- інституційні логістичні системи
- транспортні логістичні системи тощо

По відношенню до виробничого процесу

- внутрішні (внутрішньовиробничі) логістичні системи
- зовнішні логістичні системи
- інтегровані логістичні системи, [4]

Дослідивши різноманітні підходи до класифікації логістичних систем, було виявлено, що найбільші суперечності щодо класифікації логістичних систем існують за ознакою їх ієрархічного рівня. Так, виділяють два (мікро та макро), три (мікро, мезо, макро), чотири (мікро, мета, мезо, макро) та більше рівнів логістичних систем.

Мікрологістичні системи призначені для управління та оптимізації матеріальних та пов'язаних з ними потоків (фінансових, інформаційних) в процесі виробництва і (або) постачання та збуту. Відповідно науковець пропонує розрізняти внутрішні, зовнішні та інтегровані логістичні системи.

В західній практиці часто використовується поняття "глобальних макрологістичних систем", до яких відносять державні (транснаціональні) системи, що формуються на рівні країни в цілому, міждержавні (міжнародні)

системи, що охоплюють декілька країн, і трансконтинентальні системи, які створюються в межах декількох континентів.

В більшості випадків основним критерієм ефективності макрологістичних систем є мінімум сукупних логістичних витрат, пов'язаних з управлінням регіональними матеріальними і супутніми (інформаційними, фінансовими) потоками при забезпеченні необхідного рівня якості логістичного сервісу. У цьому виявляється істотна відмінність макрологістичних систем від мікрологістичних систем, в яких мінімізація витрат - один з можливих критеріїв.

Фактор регіоналізації відіграє особливо важливу роль у логістиці. Регіональні аспекти логістики можна розглядати як на рівні окремої країни та її окремих територій, так і на рівні декількох країн, які розміщені безпосередньо одна біля одної і мають спільні кордони в певній географічній зоні. Відомі численні приклади успішних макрологістичних регіональних структур і систем, наприклад, для країн ЄС, Бенілюксу, США і Канади, Південно-Східної Азії.

Отже, критичний аналіз наукових підходів дозволив виявити неоднозначність в розумінні логістичної системи, що пояснюється, певним чином, неоднозначністю розуміння логістики. Зважаючи, що неодноразово зазначається, що логістичні системи є необхідним елементом розширеного відтворення регіону; їх головною особливістю є направленість на найбільш повне задоволення сукупного попиту споживачів як на регіональному, так і на загальнодержавному рівнях.

Література

1. Родников А.Н. Логистика: Терминологический словарь. – 2-е изд. – М.:ИНФРА-М, 2000. – 352 с.
2. Семененко А.И., Сергеев В.И. Логистика: Основы теории: Учебник для вузов. – СПб.: Издательство "Союз", 2001. – 544 с.;
3. Сергеев В.И. Логистика в бизнесе: Учебник. – М.:ИНФРА-М, 2001. – 608 с.
4. Чудаков А.Д., Логистика: Учебник. – М: Издательство РДЛ, 2002. – 450 с.